

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

nit, cunctis stupentibus à loco illo exiliens sanus. Huius rei tot hodieque testes extant, quot tum spectatores interfuere. Lucus igitur repente in gaudium mutatur, Godefridi nomen & meritum ab omnibus in caelum tollitur. Indè tumulatum est factum beati viri corpus, quod, teste Christo, ab ipso matris vtero ab omni pollutionis labe immune comperimus.

S. Godefridus perpetuo mandet virgo.

De quodam presbytero liberato. Cap. 27.

Sacerdos quidam apud Sueffiones degens, ab Episcopo Lyfiardo, nescio quam ob causam ad eum infestabatur, vt è tota ferè prouincia exturbaretur. In magnas igitur angustias coniectus, nec vllam euadendi viam reperiens, venit ad Robertum presbyterum, natione Nortmannum, exponit ei quid patiatur ab Episcopo, petit consilium. Abi, inquit ille, ad beatorum Crispini & Crispiniani martyrum ecclesiam, prosternere coram monumento illustris præsulis Godefridi, nec dubites te exauditum iri. Ego quoque vnà tecum ibo. Eunt igitur, & cum multa deuotione lachrymabundi, diù in preces incumbunt. Ijs finitis recedunt, & sacerdos deinceps vixit securus. Excessit è viuis pijsissimus Ambianensium pastor Godefridus, vi iam ante diximus, sexto Idus Nouembris, hora diei nona, anno sacerdotij sui vndecimo, ætatis quinquagesimo, regnante Ludouico, Philippi Francorum Regis filio, anno regni eius decimo octauo: incarnati autem Verbi millesimo centesimo decimo octauo. Porrò anno Christi millesimo centesimo tricesimo octauo, Nonis Aprilis translatum est venerabile corpus Deo digni præsulis Godefridi à Gosseno Sueffionum Episcopo, & ante summam aram sub testudine honorificè reconditum: vbi etiam Christus vota supplicum exaudit: cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Translatio sancti corporis eius. Iuliano

DE SANCTO VRSINO PRIMO EPISCOPO BITVRICENSI ET CONFES-

sore: Ex Gregorio Turonensi, De Gloria Confessorum, Cap. 80.

BITVRIGA vrbs primùm à sancto Vrsino, qui à discipulis Apostolorum Episcopus ordinatus, in Gallias destinatus est, verbum salutis accepit, atque Ecclesiam Biturigensem primùm instituit, rexitque, qui migrans à seculo, in campo inter reliqua sepulera populorum sepultura locatus est. Non enim adhuc populus ille intelligebat sacerdotes Domini venerari, eisque reuerentiam debitam exhibere. Vndè factum est, vt in crescente terra, plantata desuper vinea, omnem memoriam de primò vrbs sacerdotè conuelleret, & vsque ad tempus illud, quo Probianus Episcopus eius vrbs est subrogatus, nullus de eo sermo haberetur.

Nouembris

S. Vrsinus primus Biturigi Episcopus.

Probianus Episcopus Bituricensis.

Fuit autem quidam Augustus nomine, de domo Desiderati quondam Episcopi: cuius manus ac pedes ita contracti erant, vt non aliter nisi de geniculis atque cubitis sustentaretur, si aliquò processurus vellet incedere. Is, inspirante Deo, de elemosinis deuotorum, apud Brias vicum in honore sancti ac beatissimi Martini antistitis, oratorium edificauit: cuius cum in ipsum reliquias detulisset, statim directis membris sanus effectus est. Deindè collectis secum paucis monachis, sub regula monasterij degens, semper orationi vacabat. Vndè factum est, vt in sequenti accersitus ab Episcopo, Abbas ordinaretur in basilica sancti Symphoriani, quam memoratus pontifex fabricauerat ante conspectum muri Biturigi. Nec tamen monachos, quos prius congregauerat, relinquens, sed instituens eis Præpositum, ipse vtrasque cellulas gubernabat. Denique cum apud hanc basilicam moraretur, apparuit ei sanctus Vrsinus, per visum noctis, dicens: Defossa humo, require corpusculum meum. Ego enim sum Vrsinus, huius vrbs primus Episcopus. Qui ait: Quò ibo, aut vbi quæram sepulcrum tuum, cum ignorem locum, vbi sis positus? At ille apprehendens eius manum, duxit ad locum, & ait: Sub harum vitium radicibus corpus meum habetur.

Item Desideratus.

Contractus virtute reliquiarum curatur.

Apparet S. Vrsinus Augusto Abbati.

à Sacerdoti, Episcopo.

VRSINUS

808
1008
RVIII
5

presbytero dicebantur, nullum inquirendi studium posuit. Interea beatus Germanus Parisiæ urbis Episcopus adfuit, susceptusque ab Episcopo, post cenam domus Ecclesiasticæ, cum se sopori dedisset, apparuit utrique per visum, Episcopo simul scilicet & Abbati: duxitque eos ad locum sepulcri, deprecans ut auferrent eum à loco illo. Expergesciti, simul ad vigilias conveniunt in ipsam sancti Symphoriani basilicam: explicitisque officijs matutinis, refert Episcopus Abbatem, quæ viderat, confessusque est & ipse vidisse similiter. Igitur insequenti nocte accedentes illuc cum vno tantum clerico, qui cereum ferret, venerunt ad indicatum locum: eumque fodientes usque in profundum, sepulcrum reperiunt. Quo detecto, amotoque opertorio, viderunt sanctum corpus tanquam dormientis hominis nulla putredine resolutum. Quod admirantes, & iterum componentes, indicârunt Episcopo data die, quæ viderant. Tunc illi, conuocatis Abbatibus & Clero, cum honore atque p'sallentio leuauerunt beatum sepulcrum: & quia vetes illi, quibus ferebatur, valde longierant, cum venissent ad porticum, non poterant defecti in ingressu eius, ut ad ostium actis sine labore accederent. Tunc beatus Germanus eleuata voce, ait: Sancte Dei sacerdos, si voluntas tua est in hanc basilicam ingredi, sentiamus leuamen adiutorij tui, & statim amisso pondere, ita in summa leuitate factus est sarcophagus, ut relictiis veteribus, pauci manibus ferrent, quem usque ad locum illum multi detulerant. Et sic celebratis Missis, gaudente populo, iuxta altare sepelitur, multis se deinceps virtutibus manifestans.

Illustre in primis miraculum.

Sepulcrum, pro sarcophago.

IN SANCTVM MARTYREM THEODORVM, ORATIO D. GREGORII NYSSENI

Episcopi, Petro Francisco Zino Veronensi interprete. Nos eam in capitula distinximus.

Nouëbris 9.
Cap. 1.
Iam olim frequentes conuentus ad templa in ferijs Sanctorum.

VOS, Christi gens, grex sancte, regale sacerdotium, qui ex omnibus vrbs agrisque locis confluxistis, vndenam accepto professionis signo tam facile adducti estis, ut ad sacrum hunc locum frequentes conueniretis? Quis huius itineris officiosam ac promptam vobis necessitatem imposuit? præsertim cum hyemis tempestas sit, quo quidem tempore & bella quiescunt, & omnia milites arma deponunt, & ad fumum nautæ gubernacula reclinant, & agriculæ boues aratores in stabulo quiescentes alunt?

Cap. 2.

Vide quid possint Sancti.

Ex militaribus profectò recensionibus tuba cecinit sanctus martyr, multosque diuersis è patrijs ad propriam quietis sedem & domum conuocauit, non ad bellicam inuitans expeditionem, sed ad dulcissimam Christianisquæ maximè conuenientem pacem. Hic enim, vt credimus, & anno superiore barbarorum tempestatem sedauit, & horribile immanium Scytharum bellum compressit, grauem ipsis, qui iam iamque appropinquare videbantur, terrorem incutiens, non galea cristata, nec bene exacuto & ad solem fulgente gladio, sed malorum expultrice omnipotentique Cruce Christi, pro quo etiam ipse mortem oppetens, hanc sibi gloriam comparauit.

Cap. 3.

Virtutes Sanctorum imitandæ.

Quæso autem vos, qui puræ huius celebritatis ministri estis, & martyrum studio, vt attentos mihi præbentes animos, consideretis, quantum lucri iustus hic fecerit, quantaque præmia sit in hoc, inquam, mundo & apud nos affectus. Eorum enim præmiorum, quæ non cernuntur, magnitudinem animo complexi nullus potest. Cumque pietatis fructum cognoueritis, illorum, qui sic honorati sunt, mentem imitemini, eaque munera concupiscatis, quæ Christus certantibus pro cuiusque dignitate distribuit. Ac, si videtur, dum à futuris illis bonis, quæ iustus hominibus, donèc humanæ vitæ iudex adueniat, spes bona conseruat, perfruendis se iuncti sumus, quàm præclarus & magnificus sit præsens sanctorum status & conditio, consideremus.

Cap. 4.

Animus enim ad proprias reuersus sedes, & corpore vacans, cum sui similibus uiuit: Corpus autem castum & inuiolatum eius instrumentum, nullis proprijs affectionibus hospitis quondam sui immortalitatem lædens, multo cum honore obseruantiæque

tiæque contactum præclare iacet, & veluti thesaurus quidam admodum preciosus, in tempore regenerationis conseruatur. Et quanuis ex eadem, ex qua cætera corpora, naturæ materia constet, nulla tamen ratione cum illis est comparandum. Aliorum enim reliquiæ vulgò detestabiles sunt, nullusque volens ad eorum tumulos accedit. Quòd si dum aperiuntur, in eos casu quispiam incurrat, coniectis que oculis deformitatem intus iacentium adspiciat, magna oppletus molestia, & humanæ conditionis miseriam deplorans, prætercurrit. At si in locum similem huic, ad quem vos hodiè conuenistis, ubi iusti memoria sanctique reliquiæ sint, accedat, primùm quidem operum, quæ cernit, magnificentia recreatur. Videt enim ædem, vt Dei templum, structuræ tum amplitudine, tum pulchritudine splendide exadificatum & exornatum, ubi & faber lignum ad animalium effigiem conformauit, & lapicida marmor ad argenti lenitatem expoliuit, & pictor artis suæ flores in imaginibus exprimens, res martyris præclare gestas, labores, cruciatus, immanes tyrannorum adspetus, impetrus, ardentem illam & flammas euomentem fornacem, beatissimum athletæ finem, Christi que certamini præsidens, ac præmia dantis humanæ formam imaginis: hæc, inquam, nobis tanquam in libro loquente artificiosè describens, martyris certamina sapienter exposuit, & instar prati nitidum templum illustrauit. Nouit enim etiam pictura tacens in pariete loqui, & vtilitatis plurimum afferre. Quinetiam lapillorum compositor, pauimentum, quod pedibus teritur, arte atque emblemate vermicularum, historia dignum effecit.

Quamobrèm his artis operibus sensibus obnoxijis oculos oblectantes, cupiunt loculo reliquas corporis partes admouere. Etenim ipso contactu sanctimoniam credunt & charitatem excitari. Si quis autem puluerem in ipsa loculi superficie, ubi corpus martyris requiescit, inhærentem præbeat, pro ingenti munere accipiunt, & terram tanquam rem preciosissimam reponunt. Nam si cui fortè facultas detur, vt ipsas reliquias attingat, id verò eiusmodi censetur donum, vt supremo voto nihil maius optari posse videatur. Hoc qui experti sunt, nõrunt, quique eo tenentur desiderio. Ipsum enim corpus perindè, acsi * visurà florensque sensibus adhærent, lachrymasque pietatis & affectionis indices effundunt, martyri que vt omnibus partibus integro ac vigenti supplicant, vt pro se apud Deum legationis munere fungatur: Vt Dei ministrum appellant, qui, quando vult, inuocatus munera impetret. Ex his omnibus pius populus discit, quam preciosa sit in conspectu Domini mors sanctorum eius. Etenim licet ex eadem massa confata concretaque sint omnia hominum corpora, ea tamen, quæ simpliciter intereunt, temerè proiecta iacent: quæ verò martyrij gratiam obtinuerunt, sic amabilia iucundaque sunt, & omnium studijs certatim complectenda, vt in præsentia declarauimus. Ex his ergò, quæ videmus, ea credimus, quæ non cernuntur: & ex his, quæ experimur in hac vita, speramus ea, quæ futura promittuntur in altera. Sunt enim multi, qui in ventre, inani que gloria, & caducis atque fragilibus rebus cumulan dis summum bonum collocantes, quid futurum sit, negligunt, atque huius vitæ sine putant omnia terminari.

Sed tu, qui sapiens es, ex paruis magna conijcito, ex adumbratis vera & solida cogitato. Quis ex ijs, qui apud homines fuerunt excellentissimi, huiusmodi monumentis celebratur? Quis eorum Imperatorum, qui munitissimas vrbes expugnauerunt, qui gentes innumerabiles subegerunt, ita decantatus est, vt miles hic pauper, qui nuper erat in militiam ascitus, quem Paulus armauit, quem Angeli ad certamen vixerunt, quem victorem Christus coronauit? Verùm quia dicendo ad martyris pugnas appropinquauimus, agè singularem de ipso sermonem instituamus. gratum est enim cuique, quod ipsi proprium est.

Patria fuit viro generoso ea regio, quæ vergit ad orientem solem. Nobilis enim & hic quemadmodum Iob, inter eos, qui ad solis ortum habitant. Quarè cum eandem haberet patriam, eosdem etiam mores imitatus est. Nunc autem patria est illi orbis terrarum. Omnis enim martyr, eius regionis, quæ sub sole habitatur, eius censetur. Indè ad militiam profectus, cum propria cohorte in hanc regionem se contulit. Hic enim milites ab ipsis Imperatoribus iussi fuerant hyemare. Sed aliud, non ex barbarorum impetu, sed ex lege & decreto impio sathanæ suscitatum est bellum. Omnes enim Christiani nefaria sententia condemnati, ad supplicium ducebantur. Tunc igitur, runc hic ter beatus, pietate insignis, & fidem in Christum sic vbique circumferens, vt tantum

Corpora sanctorum, thesaurus preciosus.

Obserua teplorum amplitudinem &c.

Vitus sacrarum imaginum antiquissimus.

Veritas earum.

Cap. 5. Contractus reliquiaru. Nota de puluere.

De reliquijs * viuum, legendi censetico.

Psalm.

Cap. 6.

Gloria martyrum etiam in hac vita quæ illis sit.

Cap. 7. S. Theodori patria. Iob 1.

Fit miles.

MUR IUS
OBER
ADDER
RVIII
5

tantum non in fronte confessionem inscriptam gereret, non amplius tyronis, aut nuper delecti militis robur pre se tulit, neque se rei militaris imperitum, aut pugne ignarum exhibuit: sed generosos ac strenuos spiritus ad subeunda pericula sumens, haudquaquam demisit animum, aut hesitavit, aut ullam in loquendo timoris suspicionem praebuit. Nam cum improbi illi iudices, Dux & Centurio in idem, ut olim Herodes & Pilatus, conspirantes confederissent, & crucique affixi seruum in eiusmodi iudicium, quo Dominus quondam eius circumueurus fuerat, accessissent: Dic nobis, inquit, unde tibi tantum audacia & confidentia ingenitum sit, ut regias leges despicias, neque mandata domini contremiscens venerere, & eorum, qui rerum potiuntur, obnebant.

Sistitur ad tribunal.

Cap. 8.
Constantis
martyris
vox.

Quibus ille constanti vultu menteque intrepida opportunè respondit: Ego, inquit, deos ignoro, qui reuera nulli sunt. Vos autem impostores daemonas, Dei nomine cohonestantes, aberratis. Mihi quidem Deus est Christus, qui Dei filius est unigenitus. Quamobrem me religionem ac fidem ipsius confidentem, & vulnerator fecerit, & percussor cadat, & combustor mihi flammam admoveat, & qui vocibus meis offenditur, linguam excindat. Corpus enim in singulis partibus procreatori suo patientiam & tolerantiam debet. His rationibus victi sunt Tyranni, nec primum strenui militis impetum sustinuerunt, cum adolescentem ad subeunda tormenta promptum & alacrem cernerent, mortemque tanquam dulce aliquod poculum haurire cupientem.

Cap. 9.

Animalis
homo non
percipit q
sunt Dei.

Dum igitur parumper hesitant illi, & quid facto opus sit, inter se consultant, quidam ex ea legione, qui facundior & astutior esse putabatur, martyris responsionem eludens, Est ne, inquit, o Theodore, filius Deo tuo? & generat ille, quem admodum homines, cum perturbatione? Nullam in generando (respondit) nouit perturbationem Deus meus. Ex quo & filium ego confiteor, & generationem Deo conuenientem intelligo. Te vero, o rationis expertus, atque infans, nonne pudet? nonne robore suffunderis, Deum etiam foeminam asserens, qui ipsam quidem ut filiorum genitricem, & instar leporum aut suum foecundam daemonem, facile tum vterum generet, tum parientem colas? Sic igitur sancto duplicem in idolorum cultorem irrisionem retorquenti, Tyranni ad speciem humanitatis, Modicum, inquit, temporis spatium ad considerandum furenti concedatur. Fortasse interim deposita insania resipiscet, & ad meliorem frugem se recipiet. Insaniam enim, dementes sapientiam appellabant: stuporem autem & furorem, pietatem & religionem. Quemadmodum fit, quando illi, qui ebrii sunt, sobrijs exprobrant morbum suum.

Cap. 10.

S. Theodor
us inflam
mat fanum
profanum.

At pius vir & Christi miles, ad virile facinus conficiendum, spatium illud conuenit. Ecquod autem facinus? Tempus iam est, ut cum laetitia narrationem hanc excipiat. In metropoli Amasea fanum fuit, quod fabulosa deorum matri decepti illi quondam homines vanitate, quodam in loco propter fluminis ripam construxerunt. Hoc fanum generosus ille, dum per inducias liber ac tutus esset, opportunitatem & propitium auræ flatum obseruans, incendit atque combussit. Itaque quod omnino post deliberationem expectabant, re ipsa sceleratis responsum dedit. Quod quidem omnibus patefactum est, siquidem nec clarissimus in parte ciuitatis accensus ignis, id occultari permisit, & ipse adeo latere non studuit, ut aperte tum preclaro facinore gloriari, tum perturbatione, qua propter templi statuaque combustionem conterriti erant impij, gaudere maiorem in modum videretur. Cum igitur ad perfectos author incendij delatus esset, multo horribilius in eum, quam antea, iudicium est constitutum, ut par erat, animis eorum tanti momenti re concitatis. Quamobrem cum in tribunali resedissent, Theodorus praesenti animo in medio stetit, imperantisque fiduciam praese tulit, non ut reus respondens, sed ut iudex interrogans, & celeritate confessionis interrogationem interrumpens. Quare posteaquam non stupidus aut attonitus apparuit, atque illi acerbitate minarum, quibus minime peperceraut, se nihil proficere animaduertent, ad artes contrarias confugere, & promissis iniustus hominem iustum, rebusque inglorijs gloriosum allicere conati, Tibi, inquit, sacerdotij primarij dignitatem pollicemur.

Blanditur
ei iudices
amplissi
mis pro
missis.

Cap. 11.

Quo quidem audito, vir beatissimus vehementi irrisione: Ego, respondit, cum sacerdotibus idolorum miseros duco, eorumque me, quod tam stulto munere fungantur, miseret, tum sacerdotum principes multo magis commiseror & detestor. Inter flagitio-

flagitiosos enim quos quis maior atque praestantior, eo nequior & infelicio. Sic inter iniustos, qui iniustus est: sic inter homicidas, qui crudelior: inter adultores, qui pecculantior. Idcirco posthac à perniciosis pollicitationibus abstinete. Ignoratis enim, ó viri, vos malorum extremum mihi polliceri, Nam piè & rectè viuere profitentem, praestat abiectionem esse in domo Dei, quam habitare in tabernaculis peccatorum. Ego vel istos Reges quorum assidue leges iniquas proponitis, miseror, qui maxima inter homines regij muneris dignitate non contenti, sibi sacerdotum principis dignitatem vendicant: ideoque lugubrem & tenebricosam purpuram induuntur, instar infelicium principum sacerdotum, illustri regiae dignitati tristem amictum inducentes. Quinetiam aliquando ad nefarias aras accedentes, pro regibus fiunt coci, dum aues sacrificant, & pecudum viscera miserè perspiciunt, & sanguinis tabo tanquam laniones quidam inquinantur.

Ea ille contemnit.
Psal. 83.

Post has iusti hominis voces, ne fictam quidè & simulatam amplius humanitatem praesulerunt, sed illum & in deos maximè impium, & in Reges contumeliosum & maledicum vocantes, primum ligno, quo torquentur homines, suspensum ceciderunt ac lacerarunt. Ille verò carnificibus vehementer saeuientibus, forti alacrique animo perferens, versum etiam illum è psalmo decantabat: Laudabo Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Ipsi carnes eius dilaniabant. At ille psallebat, vt si non ipse, sed alius eos cruciatus sustineret. Sic autem laceratum ac dilanatum carcer excepit. Vbi rursus circa sanctum admiranda gerebantur. Etenim per totam noctem vox multitudinis canentium exaudita est: & eiusmodi faces eluxerunt, vt ijs, qui extra carcerem erant, tota nocte splendor effulserit. Quo quidem spectaculo cantuque admirabili commorus carceris custos, in cubiculum insilijt: sed praeter martyrem quiescentem, & multos vincetos, qui dormiebant, inuenit neminem.

Cap. 12.
Dicitur cruciatur.

Psal. 33.

Ducitur in carcerem.

Cum igitur multis tormentis adhibitis, in confessione religionisque magis ipse perstaret, sententia in eum lata est, vt igne vitam finiret. Atque ita praclarum beatumque iter ad Deum confecit: nobis autem memoriam certaminis tanquam magistram reliquit. Qua quidem ille populos congregat, Ecclesiam instituit, daemones fugat, conciliat angelos pacis, orat à Deo, quae nobis vtilia sunt. Hunc enim locum, tanquam diuersis morbis medicinas suppeditantem officinam constituit, procellis tempestatibusque periclitantium portum, egentium opulentum ararium, dulce peregrinorum hospitium, festos dies celebrantium nunquam desinentem congressum. Quauis enim certum & solennem hunc diem quotannis celebremus, nunquam tamen deficit studiosè aduenientium multitudo. Quamobrè publicae, quae ducit huc, via formicarum similitudinem conferuat, alijs redeuntibus, alijs venientibus, alijs succedentibus.

Cap. 13.
Ignis supplicio vitam finit.

Nota quotannis celebratur festum s. Theodori

Nos igitur, ó beate, anni circulo benignitate creatoris peracto, sacrum hunc martyrumque studiosum coetum congregauimus, cõmunem adorantes Dominum, certaminumque tuorum praerõnium memorabile celebrantes. Tu verò, celebratis auctor, quacumque te ora tenet, huc ad nos veni. Nos enim te vocantem vicissim vocamus. Quocirca siue sublimi in aethere moraris, siue caelestem aliquam apsidè circumuertis, siue inter angelorum choros constitutus Domino assistis, siue inter Principatus & Potestates vt seruus fidelis eum adoras, istis omnibus parumpèr intermissis, ad nos, qui te colimus & honoramus, accede. Ac licet oculis nostris minimè perspicuus sis, sacrificia nostra tamen intueri: vt quas Deo, qui tibi pro vno supplicio, & pia vnica confessione tam multa munera largitur, gratias agimus, ipse conduplices. Meritam ex sanguine, quem effudisti, & ignis cruciatu, quem pertulisti, latitiam percipe. Quot enim tunc supplicij tui spectatores erant, tot nunc honoris ministros habes.

Cap. 14.
Intocatur hic sanctus martyr.

Cap. 15.

Multis beneficijs indigemus. Tu legationis munere fungere apud communem Regem pro patria tua. Martyris enim patria est locus, vbi ille passus est: ciues, & fratres, & propinqui, qui reliquias eius ornant, qui tuentur, qui venerantur. Calamitates metuimus, pericula formidamus. Haud procul absunt exitiales Scythae, qui contra nos machinantur bellum. Vt miles propugna, vt martyr pro conferuis dicere vere libertate. Quamquam tu vitam hanc transcendisti, humanas tamen molestias & necessitates non ignoras. Impetra nobis pacem, nè ipsae celebritates intermittantur, nè rabidus & sacrilegus barbarus in templis & altaribus comesset, nè sancta profanus conculcet. Nos quidem, quod haecenus facti tecti seruati sumus, tibi acceptum referimus, sed in posterum etiam securitatem postulamus.

Nota de reliquijs martyrum venerandis &c.

Sancti non ignorat res nostras.

UR IUS
OBER
NOBER
RVIII
5

Quòd si maiore sit opus auxilio, fratrum tuorum martyrum chorum adhibe, & vnà cum omnibus supplica. Multorum preces iustorum, nationum & populorum crimina diluant. Petrum admone, Paulum excita, Iohannem Theologum dilectum discipulum aduoca, vt Ecclesiarum, quas constituerunt, pro quibus catenas pertulerunt, pro quibus pericula & cades perpeffi sunt, solliciti curam suscipiant. Nè cultus idolorum contra nos caput tollat, nè hæreses tanquàm spinæ vineam suppullulantes lædant, nè zizania crescentia triticum suffocent, nè qua petra veri roris pinguedinem nobis excutiat. Sed tuæ precationis opè magnus fructuum prouentus appareat, restetque instituta Christianorum vita, tanquàm in pingui atque frugifero solo, præclaram & admirabilem ad finem vsque segetem ferat, vnde nobis proueniat fructus æternæ vitæ in Christo Iesu Domino nostro, quicum patri & spiritui sancto gloria, honor & imperium in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM EIVSDEM SANCTI ET GLO- RIOSI MARTYRIS CHRISTI THEODORI TYRO-

*nis: Ex Simeone Metaphraste. Habetur in
Tomis Aloysij.*

Nouèbris 9.
iuxta Lati-
nos.

Non vult S.
Theodorus
sacrificare
dæmonib.

Militat Re-
gi Christo.

MAXIMIANVS & Maximinus Imperatores, emisertunt decretum in vniuersam terram, quæ parebat eorum imperio, vt omnes gentes, quæ credebant pie religioni Christianorum, si execrandos cibos gustassent, salui essent: qui autem contra dicebant, traderentur iudicijs. Quo tempore militans S. Theodorus tyro in Orientis regione cum multis alijs, ductus est ad legionem, quæ vocabatur Mar- maritarum, sub Præposito Brinca: quæ legio sedebat in ciuitate Ponti, nomine Amafea. Ductus verò S. Theodorus, cogebatur sacrificare simulacris. Verus autem Christi miles Theodorus, cum esset Deo fidelis, repletus sancto Spiritu, dixit in medio legionis: Ego sum Christianus, & iustus sum non sacrificare adulterinis. habeo enim Iesum Christum Regem in calis. Dixit Brinca Præpositus: Velis me audire Theodore, & accipe toram tuam armaturam: & cum militaueris, veni dijs sacrificatum. Sanctus Theodorus respondens, dixit: Ego milito meo Regi Christo, & deceterò non possum alij militare. Dixit Brinca Præpositus: Et ij omnes, qui adsunt, sunt Christiani, & militant. Respondens autem sanctus, dixit: Vnusquisque scit, quomodo militet. Ego verò milito meo Domino & Regi cælesti Deo, & filio eius vnigenito.

Posidonius Ducenarius, qui adstabat, dixit: Et filium habet Deus tuus, ô Theodore? Respondens autem S. Theodorus, dixit: Habet certè filium verbum veritatis, per quem fecit omnia, Dixit verò ei Præpositus: Possumus ne ipsum cognoscere? Dixit S. Theodorus: Vellem, si vobis Deus talem dedisset intelligentiam, vt cum cognosceretis. Dixit Posidonius: Et si eum cognouerimus, non possumus relinquere nostrum Imperatorem, & ad illum accedere? Dixit S. Theodorus: Nihil est, quod vos impediatur, quò minus relinquatis tenebras, & quam ad breue tempus habetis fiduciam erga vestrum breui tempore duraturum & terrenum Imperatorem, & accedatis ad Deum viuum & Regem & Dominum æternum: & ei militetis, quomodo ego. Dixit Brinca Præpositus: Ej cedamus vsque ad aliquot dies, vt cum seipsum admo- nuerit, accedat ad id, quod est vile.

Christiani
quidā mit-
tantur in
carcerem.

S. Theodo-
rus inflan-
mat templu
matris deo-
rum.

Cum ergò accepisset id, quod concedebatur, orabat sine intermissione, & lauda- bat Dominum. Ira autem fremebant impij, & erant solliciti de quibusdam alijs ex ci- uibus: quos etiam compræhenderunt, & duxerunt in carcerem. Beatus verò Theo- dorus eos sequens acclamabat, docens viam salutis & tolerantia, nè negarent Chris- tum Regem. Cum illi autem fuissent inclusi, ipse S. Theodorus inuento tempore opportuno, noctu combussit templum matris deorum. Visus autem fuit à quibus- dam è ciuitate, & accusatus. Cronides verò quæstor propter hoc timore affectus, eum compræhendit & adduxit ad Præsidentem Publum, sic eum docens: Domine mi- hic vir pestifer, recens electus tyro, qui malè venit in nostram ciuitatem, combussit templum matris deorum, & deos affecit iniuria. Eum ergò compræhensum duxi ad tuam

ruam magnitudinem, vt conuenienter diuino & imperatorio edicto dominorum orbis terrarum, det poenas eorum, quæ ausus est facere. Iudex autem accersito Præposito Brinca, dixit ei: Tunc dedisti ei potestatem, vt igne consumeret templum matris nostrorum deorum? Ille verò respondit, dicens: Ego sapè cum sum adhortatus, etiam dato certo tempore, vt cum apud se considerasset, dijs sacrificaret. Si autem hoc fecit, omninò deos contempfit & iussa Imperatoria. Cum sis ergò Iudex, sequere edicta Imperatorum.

Præses itaque sedens in tribunali, iussit ad se adduci beatum Theodorum. Cum esset autem adductus, dixit ei Iudex: Quamobrem, cum te oporteret deæ sacrificare, & ei libare, & thus offerre, ignem ei obtulisti? Dixit sanctus Theodorus: Quod feci, non nego: accendi ligna, vt lapis vreretur. est autem talis vestra dea & eius virtus, vt ignis eam tangat & eam vrat. Ego ligna accendi, vt vreret lapidem. Ira verò motus Iudex, iussit eum verberari, sic dicens: Molliora mea verba te audaciorem fecerunt & confidentiorem. Quamobrem noli mihi respondere multa verba. Nam te manent dura & graua tormenta ac cruciatus, vt pæreas edictis Imperatoris. Dixit S. Theodorus: Neque tibi pæreo, neque tormenta tua timeo, etiamsi sint valdè formidabilia. De cæterò fac, quod velis. Nam expectatio bonorum Dei me adhortatur, vt cõfidam, propter spem mihi repositam, & coronam, quæ mihi à Deo contexitur. Dixit Iudex: Dijs sacrificata Theodore, & te libera ab ijs, quæ te manent, tormentis. es enim malè & acerbè moriturus. Dixit sanctus Theodorus: Non sunt mihi tormenta, quos tu infers cruciatus. Dominus enim meus & Rex Iesus Christus, est ante faciem meam, me liberans à tuis tormentis: quem tu non vides, quoniam non intueris mentis oculis. Ira autem percitus Iudex, & rugiens vt leo, iussit eum conijci in carcerem, & portam obfignari custodiæ, & eum sini illic fame mori.

In custodiam verò coniectus beatus Theodorus, aiebatur à sancto spiritu: & in nocte illa visus est ei Dominus, & dixit ei: Confide Theodore. ego enim sum tecum. Nè ergò acceperis cibum aut potum ab his omnibus, erit enim tibi vita ab interitu aliena & æterna mecum in cælis. Hæc cum dixisset Dominus, ab eo euauit. Cum recessisset autem Dominus, beatus Theodorus cœpit psallere & exultare: eum verò exaudiebat magna turba sanctorum Angelorum. Custodes autem carceris cum audissent suauitatem psalmodiæ, surrexerunt & cucurrerunt ad portam custodiæ. Qui cum vidissent portam clausam & saluum signaculum, obseruabant per fenestram. Cum autem vidissent magnam turbam candidatam & psallentem simul cum sancto Theodoro, timore affecti, renunciârunt id Præsidi Publico. Statim verò surgens Iudex Publius, cursim venit ad portam custodiæ: & vidit portam quidem clausam, & catenam similiter, & salua signacula: audiuit autem vocem quoquè eorum, qui intus psallebant simul cum Theodoro: & fecit armatos milites circuncircâ seruare custodiam, putans aliquos Christianos esse cum Theodoro. Ingressus autem, nullum inuenit, nisi solum seruum Christi Theodorum in ligno constructum. Eum verò inuasit magnus timor & tremor, & omnes qui cum ipso erant. Cum autem custodiæ fores rursus clausissent, recesserunt, cum iussisset Iudex ei dari vnciam panis & aquæ poculum quotidie. Magnus verò & fidelis martyr Christi, prout scriptum est, Quod iustus ex fide viuet: nequaquam voluit ab illis accipere panem aut potum, dicens eis: Me alit Dominus meus & Rex Iesus Christus.

Cum fuisset autem manè, iussit Præses eum produci ad tribunal. Qui cum adfuisset, dixit ei: Morem mihi gere absque tormentis & supplicijs, & sacrificata magnis dijs, vt quamprimum scribam ad dominos orbis terrarum, vt tu fias pontifex deorũ, & accipias non leues quoslibet honores, & in eadem sede nobiscum manèas. Beatus autem Theodorus cum in cælum suspexisset, & se signasset per totum corpus, dixit Tyranno: Etiamsi carnes meas in igne liquefeceris, & multiplicibus tormentis deleueris, gladijsque & bestijs me tradideris, quandiũ est status in meis naribus, non negabo nomen Christi mei. Tyrannus autem consilio inuito cum Præposito, iussit ipsum suspendi in ligno, imperans licitoribus, vt eius latera vngulis carperet. Qui ipsum vsque ad oculos carperunt, vt eius nudarentur latera. Beatus verò Theodorus nihil respondit Præsidi, sed psallebat, sic dicens: Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. Obstupefactus autem Tyrannus tanta tolerantia & fortitudine beati Theodori, dixit ei: Non te pudet, o omnium hominum infelicissime, quòd spe-

S. Theodorus dicitur ad tribunal.

Verberatur

Constantia eius.

Trahitur in custodiam.

Christus ei apparet.

Habac. 2.

Vide blanditias satanae.

Respuit fallacia promissa martyris Christi.

Vngulis discipitur.

psal. 33.

TUR IUS

OPER
NOBER
RVIII
5

ras in homine, qui dicitur Christus, qui affectus fuit morte violenta, & tam inconsiderate te tradis tormentis & supplicijs? Sanctus verò Christi martyr Theodorus dixit: Hoc sit mihi dedecus & omnibus, qui inuocant nomen Domini mei Iesu Christi. Exclamante autem populo, ut ipse iam de medio tolleretur, per præconem eum interrogauit: Vis ne sacrificare, an à me amplius cruciari? Respondens sanctus martyr Christi Theodorus, liberè dixit Tyranno: Impie & plene omni iniquitate & dolo filii diaboli & verè digne operatione aduersarij, non times Deum, qui tantum tibi imperium & tantam potestatem est largitus? Per ipsum enim Reges regnant, & tyranni terram tenent dominatu. me enim cogis relinquere Deum viuum & adorare lapides inanimos. Iudex autem cum magna deliberatione dixit sancto Theodoro: Quis vis, esse nobiscum, an cum Christo tuo? Sanctus verò respondit cum magno gaudio: Cum Christo meo & fui, & sum, & ero. deceterò fac quod uoles.

Prou. 8.

Videns autem Tyrannus nihil posse tormenta aduersus eius tolerantiam, nec posse eum superare, dat in eum sententiam, sic dicens: Theodorum, qui non paruit potentia gloriosorum Imperatorum & deorum, credidit autem Iesu Christo, qui fuit crucifixus sub Pontio Pilato, sicut audio ex Iudæis, ipsum iubeo igni tradi. Postquam autem solum sententiam pronunciauit Iudex, dicto citius res mandata fuit executioni. Nam cum lictores ex officinis & balneis ligna repente collegissent, beatum quocumque Theodorum duxerunt ad locum propositum. Et cum ipse sibi fecisset signum Crucis in fronte & toto corpore, copiosus circa illum ignis accensus est. Tunc autem adfuit Spiritus sanctus, & relaxatus fuit sanctus martyr, & sic Deum laudans & glorificans, in pace reddidit Domino sanctum suum spiritum, & vidimus venerandam & sanctam eius animam, tanquam fulgur assumi in celos.

Signo Crucis rotu corpus munit, & reddit spiritum.

Quadam autem mulier, quæ merito vocabatur Eusebia, ut quæ piè & ex virtute uiueret, petijt corpus sancti & gloriosi martyris Theodori. Quod cum vnguentis perfudisset, & sindone munda inuoluisset, deposuit in loculo in domo sua, in ciuitate Euchaitarum sub metropoli Amasenorum, quotannis peragens memoriam eius venerandi & colendi martyris. Consummatus autem fuit sanctus martyr Christi Theodorus Februarij mensis decimo septimo, imperante Maximiano tyranno: in nos autem regnante Domino nostro Iesu Christo: Cui gloria & potentia cum patre & sancto spiritu nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Hoc est corpus sancti Theodori, quod in loculo in domo sua, in ciuitate Euchaitarum sub metropoli Amasenorum, quotannis peragens memoriam eius venerandi & colendi martyris.

NECTARII ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI NARRATIO, PROPTER QUAM CAUSAM

in primo sabbato sanctorum ieiuniorum celebramus memoriam sancti martyris Theodori: & de ieiunio & eleemosyna. Habetur in Metaphraste, quinto tomo Alossij. Nos hanc in capita distinximus.

Psal. 30. for. quomodo for. * admirabilis ad Cap. 1.

Gen. 1. Gen. 2.

Quanta Deus homini præstitit.

QVAM magna est multitudo benignitatis tuæ, Domine, æquum est ut nos hodiè cum magno Dauide eloquamur melodice. * Quo enim non est maxime * admirabile? Nos, cum non essemus, produxit. Produxit autem non similiter ijs, quæ prius est fabricatus, celo, inquam, & ijs quæ sunt in ipso, terraque & mari, & ijs, quæ sunt in eis. Eorum enim opus & machinatio, materiaq; & cõstitutio erat Verbum. Dixit enim, vel potius cogitauit: & cogitatio fuit omnibus natura & generatio, motioque & ordo, & quæcunque ea, quæ apparent, consequuntur: facta que sunt & manent, & erunt usque ad secundum eius ad nos aduentum. Quin etiam ipsas quoque supremas potestates verbo solo, vel nutu potius constituit. Nos autem manu sua propria, o miraculum, cum Deus esset ante secula, & carens principio, & quod est admirabilius, ad imaginem & similitudinem suam, cum esset Dominus, effinxit. Deinde non hucusquè solum constitit huius bonitas: sed etiam eum diuina ornauit insufflatione, præbens animam intelligentem & ratione præditam. Præter hæc autem paradisi quoque ciuem effecit animam: paradisi, inquam, cuius pulchritudo neque verbis exprimi, neque mente comprehendi potest: & omnia, quæcunque prius

231

V

prius

prius creauerat & fuerat fabricatus, ei subiciens & largiens, tanquam pater quispiam bene affectus in filium, & eum amore complectens, eum instituit heredem & dominum, quem reliqua omnia obseruarent, & ei ministrarent.

Atque hec quidem scio vos nosse, qui estis studiosiores & diligentiores. Quinetiam ea quae restant, quae etiam, vt qui ea sciatis, reliquimus. Eorum autem, quae deinceps sequuntur, ne prolixiori vtar oratione, praeremittam plurima, quae passus est, deceptus a maligno daemone: praecipuum inquam, & diuinitatis opinionem, & praecipuum (o meum lapsum) obseruationem & transgressionem. Deinde nudationem, occultationem, & quae sunt ea consecuta, ne ea ipsa dicam. Sed est hoc quidem magni & omnium Dei in eum beneficiorum longe maximum, & eius summum, vt iram dicam, lapsus. Qui tam multa beneficia fuerat consecutus, se erexit & extulit aduersus eum, qui ipsum fecerat. Quid ergo Deus, qui ipsum fecit? Pulverem illum, terram illam in formam, quam suis formauit manibus, & tam multis ditauit beneficijs: Cur non dico id, quod est peius? Eum, qui ab ipso defecerat, & diuinum eius iustum fuerat transgressus, num despexit? Num reliquit? Minime, sed latentem quae sicut: & cum inuenisset, castigauit quidem, sed benignum. Quae autem postea sunt consecuta, quid opis est dicere, quibus hominum feritas creatorem suum ad iram prouocauit, fratrum caedes, adulteria, insanos hominum amores, simulacrorum cultus, & quae ea consequuntur? Quid ergo: nunquid propter haec eum repulit, aut est abominatus? Nequaquam, sed tanquam pater cum multis modis benignitatis nos prius castigasset, deinde vidisset nos non posse declinare ab eo, quod est deterius, quid facit? Descendit in sinu patris: pater, quanta misericordia, cum esset Deus aeternus & immortalis: & vt paucis absolua, carnem suscepit ex casta virgine, meum qui sum seruum, formam ferens. Deinde fuit cruci affixus, sepultus, resurrexit, simul etiam surgere faciens eum, qui ceciderat. Quid his esse potest benignius aut misericordius?

Et pater quidem suum filium, quem genuit, quem ex suis produxit visceribus, si a suo consilio & iussu parum deflexerit, non satis habet ei plagas imponere & flagella intentare, sed abdicat, execrat, persequitur eum, qui prius erat ei charus, propter causam nullius momenti. Et dominus similiter, cum suum famulum, qui vel parum offenderat, miserum poenis & vinculis, fameque & siti opprimeret, eum vendit, ablegans quam longissime. Res autem nostrae quomodo? Formati sumus, honor & gloria nobis fuit tributa: innumerabilibus bonis sumus ditati. horum autem datori quid contra reddimus? Contemptui habuimus, ad iram prouocauimus, contumelia & molestia affecimus: & ne nos quidem despexit, sed cum sit Deus & Dominus, non dignatur vocari pater ab ingratis & pastor, ponens suam animam pro ouibus. Quinetiam eos qui labuntur, erigit: & eorum, qui offendunt, miseretur, & non reddit pro meritis malorum nostrorum. Si enim iniquitates obseruaueris, Domine: Domine, quis sustinebit? Est sollicitus de cuiuslibet vel minimae ouis correctione: expectat vniuersumque, conuersionem. Ego enim sum, inquit Deus, qui nolo mortem peccatoris, sed vt conuersus uiuat. Rursus autem fert opem ijs, qui bello appetuntur: & adiuuat partim quidem per se, partim vero per sanctos suos. Qui etiam hoc miraculum, quod nunc a nobis celebratur, fecit per clarissimum suum & gloriosum martyrem Theodorum, quod est summum & in primis admirabile: ad quod nunc declarandum descendit oratio, propter quod praedictis quoque, magnis Dei nostri operibus, eius bonitatis magnitudo euasit manifesta omnibus: quod quidem procedens tempus volebat mandare profundo obliuionis, sed non potuit imponere finem suae voluntati: cum fideles & pii viri nos ad hoc incitassent, qui etiam scriptos ferentes commentarios, quibus fidem faciebat tempus, & praeterea nobis affirmantes, se ipsos vidisse miraculum, hortati sunt, vt quod a multis ignorabatur, magnum Dei opus manifestum redderemus omnibus. Sed iam, rogo, mihi incipienti narrare, aures fideliter praebentes, excipite orationem: vt imbecillitati meae orationis animu adhibentes, vna cum oratione auferatis miraculum, summam Dei nostri bonitatem, lenitatem, benignitatem, mansuetudinem & clementiam, paternam eius in nos viscera: quem admodum non despicit, nec finit nos etiam si imprudentes bello impetamur, a malorum authore daemone & eius symmyctis, incidere in lapsum interitus: maxime, si insidiae afferant animae aliquod periculum: sed semper nostram roborans imbecillitatem, nos semper reddit illaesos & intactos, & superiores inimici insidijs & periculis. Miraculum autem sic habet:

O chare coetus Orthodoxorum & fidelissimum auditorium, persuasum habeo vos non ignorare, quatenus & quales a satana, qui nobis semper inuidet, & a pessimis eius ministris

Cap. 4.

Gen. 3.

Immensus Dei amor erga nos.

Cap. 3.

Ingratitudo hois erga Deum.

Psal. 99.

Ezech. 18.

Cap. 4. Satanus cum suis ministris

MUR IUS
OBER
ROBER
RVIII
5

stis femper oppugnat fidem catholicam. Plat. 173. Julianus Apostata fidem persequitur.

nistris, insidiarum & doli aduersus venerandam & inuictam nostram fidem, tanquam quadam procella, diuersis temporibus fuerunt excitatae, etiamsi benignus & clemens Deus, propter nostram humilitatem magna & omnipotenti missa sua dextera ad nos defendendos, non dedit nos, ut Propheticè dicam, praedam dentibus eorum. Quam (ut eos, quos olim fuerunt, & primos omitam) vna fuit insania & rabies Iuliani Apostatae aduersus diuinam & inuictam nostram fidem: Iuliani qui locutus est in altum Dei blasphemiam, & manum extulit impiam aduersus diuinam & piam nostram fidem. De eo scio, etsi non visu, at auditu saltem accepistis, o vos qui adestis, quam grauiam & inania & palam ex insidijs ausus sit aduersus Christianos. Cui nullo modo quidem erat cure gentes vincere, & barbaros propulsare, & diripere vrbes inimicorum: existimabat enim esse rem pusillam & inutilem: sed Christianos destruere, & eos delere fidem, & ut Deus quidem despiceretur, (o calamitatem, o insaniam) qui nutu omnia constituit, atque ad eum ipsum: qui vrinam nunquam fuisse natum, neque, vituperantes: simulacra autem honorarentur, & vbique extolleretur gloria eorum altitudo, magnum ducebat opus & magno studio elaborandum: idque magis curabat, quam alia omnia.

Cap. 5.

Cum ergo haec sic haberent, & eius instituti rabies magis cresceret, (impietas enim tanquam flamma quadam, quae aptam comprehenderat materiam, & in calu sublatam fuerat, vicina delere properat) similiter cum ipsa quoque eius animam tanquam aptam apprehendisset, acceditur & excitatur ad exurandos Christianos, eis vehementer minitans. Cum autem haec fieret, maiorque ira & insania in summum affligeret, quid opus est dicere, qualia & quam multa tormenta excogitata fuerunt in Christianos ab illo impio, ventri sectiones, sectiones viscerum, vehementes virgis verberationes, oculorum effusiones, dentium eiectiones, linguarum & manuum amputationes, tibiurum contractiones, ignis conflagrationes, multiplices & callido artificio excogitatae craticulae & lebetes, subulae & sartagine, & quaecumque instrumenta mortis tunc inuaserunt Christianos. Sic ergo insanians sceleratus, cum non posset sine imponere impietati. Nam alij quidem flagris casti, efficiebantur Christi martyres per tolerantiam: alij autem nondum subiecti tormentis, tanquam ad aliquod pulchrum exemplum, ad eos intuentes, ea quae dolorem afferunt, despiciebant. Nam & vnumquemque, flagris cadere & morte afficereneque poterat, neque verò id ei expediebat. Necesse enim erat, si omnes fuissent de medio sublatis, eius esse imperium vacuum ijs, quos regeret & quos administraret.

Cap. 6.

Cum haec ita se haberent, & Christianissima quidem fides non deleteretur, cor autem eius intrinsicè malitia inflammaretur, capit consilium saeuum & inhumanum: mihi verò iucundissimam referenti narrationem, aures (quae) adhuc fideliter. Cum enim considerans sceleratus, se huc & illuc versasset, inuenit, ut existimauit, occasionem viamque & rationem deducendam ad finem impietatis, qua nec flagris caderet aliquem aut morte afficeret, & tamen ciues omnes per desperationem adduceret ad cultum simulacrorum, etiamsi Deus effecerit, ut euanesceret impium eius consilium. Nam cum venissent casti & diuini dies Quadragesimae, in quibus omnis aras apud se cogitat, quae prius sunt admissa peccata: in quibus & facile est cadere, cum tunc grauius oppugnet inimicus, & reuocari est difficile. Cum iam primus dies coepisset, accessit eo, qui tunc erat Praefectus vrbs, qui eadem quae ipse sentiebat, & erat ei in incredulitate similis, dixit: Quoniam, o Praefecte, multis & varijs vsi machinationibus, res Christianorum minimè potuimus extinguere, (est autem hoc mihi non parua cura) mihi à dijs fuit subministratum pulcherrimum consilium, & contra quod nihil dici potest. Nam quoniam Christiani hanc hebdomadam statuunt esse primam suorum ieiuniorum, & studium adhibent, ut purius & incorruptius custodiantur, quam alij dies ieiuniorum, iubeo ut quaecumque in foro esculenta & poculenta sunt proposita, auferantur, & nihil aliud proponatur, quam cibus & potus, quem ego tibi praebebo, mixtus sanguine sacrificiorum. Necesse est enim, cum hoc factum fuerit, ut aut omnes ementes comedant, & nobis obediant, ut qui gustarint deorum sacrificia: aut fame pereant, cum agnouerint consilium quod cepimus, ut qui non habeant, quam ratione sua succurrant inopia. Haec cum ex impio illo ore audisset praefectus, fertur dixisse: Nunc planè scio, quod cor Regis est in manu deorum: & cum primùm dixisset, quod dixerat, est executus: & quae in foro quidem erant proposita domi fuerunt reposita: quae autem erant Imperatoris incestata & execranda, in foro fuerunt proposita.

Cap. 7.

Quid ergo qui nos creauit, Deus: nunquid neglexit aut despexit? Nequaquam: sed simul cum his grauissimis insidijs & improba machinatione salutem excogitauit. Pontifici

S

Quibus tormentis afflicti Christianos.

Vide insigne commendationem Quadragesimae.

Nota impij Apostatae machinationem.

Pontifici enim & Pastori Christianorum, qui tunc erat, hoc impiū aperuit consilium, mittens ad eum in somnis magnum martyrem Theodorum, re vera Dei donum, donatum ad salutem nostræ fidei. De itaque martyr accedit ad Patriarcham, re vera & non in somnis apprensus: memini autem eorum, quæ dixit, ad verbum. Sic enim dixit Principi Pastorum: Surge, & congrega gregem Christi, & omnes diligenter admone, nè quicquam emat ex cibo & potu, qui est in foro propositus. Impius enim Iulianus, omnia polluit execrando sanguine sacrificij simulacrorum. Pontifex verò sancto respondit: Quomodo, ô Domine mi, potest hoc fieri? Nam hoc quidem possunt forsalsè, qui sunt diuites. Nam sibi quidem prius habent reposita, quæ sunt necessaria. Pauperes autem ne habent quidè victum vnus diei. Quidnam ergò erit, quo possint solari inopiam rerum necessariorum? Martyr verò dixit: Præbens eis Colybem, solare necessitatem. Patriarcha autem dixit: Et quidnam hoc fuerit? nescio enim quod sit hoc vocabulum. Martyr verò (ô solidam & acrem eius defensionem) respondit: Frumentum, inquit, coque, & eis in cibum distribue. sermone enim Euchaitarum solemus hoc vocare Colybem. Cùm sic ergò feceris, conserua Christi gregem illasum & impollurum. Et quis tu es, Domine, dixit Patriarcha martyri, qui tam benignè & misericorditer nostræ salutis curam geris? Ego sum, inquit, martyr Christi Theodorus, qui ab ipso missus sum ad vestram salutem.

Quid hoc admirabilius vnquam factū est à propheta Iona, qui Niniuitis annūciauit euerionem ciuitatis, & ex eo eos induxit ad pœnitentiam? Hoc quidè certè est illo magis admirabile: quando quidè illic quidè missus est solum propheta significaturus euerionem ciuitatis: Martyr autē Christi Theodorus, significauit futuram animarū euerionem. Et ille quidè solum significauit euertendam esse ciuitatē: Martyr verò & causam & medicinam, nè tam multæ euerteretur animæ, neq; simul perirent cum cultu simulacrorū, apertè nobis declarauit. Quo est ergò anima corpore præstātor, eo est hoc illo maius & admirabilius: & quo est quæ animas euerit euersio, grauior euerione quæ euerit ciuitatē, eo, vt ego quidem sentio, is qui ab hac eripit, eo qui illā præstificauit, est auxilio benignior & excelsior: nisi indignū aliquid diximus, prophetæ ad quantes martyre: sunt enim ambo vnus & eiusdē Christi Dei, & ab eo iussi sunt ambo facere, quæ fecerunt. Pergat autē nostra oratio, sequēs ea, quæ prius dicta sunt. Postq̄ ergò hæc sic audiuit Patriarcha, admiratione plenus & lætitia, surrexit, & Christi populū congregauit, martyrisq; Christi aduentum, & quodnam ferendū significārit auxiliū, apertè narrauit omnibus: & cū fecisset, vt sanctus statuerat, seruauit illasum gregē Christi. Peracta autē hebdomada, cū inutile fuisse machinationem, & successu caruisse insidias accepit Iulianus, apertè quidè & summè victus, è foro quidè extulit ea, quæ erant polluta: proponi verò iussit ea, quæ cōsueuerant. Quamobrem cū venisset sabbatū, intellexissent autē Christiani irritam fuisse machinationē furiosū Iuliani, hymnum gratiarum actionis glorioso martyri Theodoro exhibentes, lætū & splendidū festum ei celebrarunt: frumentumq; coquentes, & pauperibus distribuentes, fecerunt eorū salutem omnibus manifestam. Singulis itaq; annis ab eo tēpore vsq; in hodiernum diem, miraculi in clyti martyris memoriā piè fidelibus peragēdam reliquere. Hoc est, quod à nobis nunc peragitur & celebratur miraculum. Talis fuit acerrima gloriosi martyris in nos defensio, & impiarū impij Tyranni insidiarū deletio.

Sed quis reuerā pro dignitate laudat Dei nostri bonitatem, qui ex faucibus ipsius diaboli homines, qui tūc erant, extraxit vno momēto, nempe admirabili & præclaro aduentu venerādi martyris Theodori? quinetiā nos quoq; quotidie, qui nostra negligentia diabolo pdimur, conseruat, & eripit ex illius faucibus. Hęc ergò cū sciamus, ô dilecti, ipsi quoque aliquid cōferamus Deo, qui donat talia. Quid autem offeramus aliud, nisi elemosynam? Nulla enim re ex omnibus æquè, ac ea, solet Deus delectari maxime, cū ipsum tempus pulcherrimè nos ad hoc adhortatur. Est enim ieiunij tēpus, & sancti ieiunij, in quo est purificatio animæ & corporis ijs, qui id verè exercēt, per copiosā misericordie largitionem. Quinetiā ad intemperatū Christi perpeffionum per ipsum inducti recordationē nos purgemus, non solum à cibo & potu, sed etiā ab omni tetra inquinamento: periurio, inquā, detractione, mendacio, inimicitijs, intemperantia, & quæ est omnium malorū prima & vltima, auaritia. Ab his enim alienatio, est præclara purgatio, & ieiunium verum & nulli affine reprehēfioni. Ante hæc autē, & cum his, & post hæc faciamus elemosynam, quæ reuerā non ad tertiu cælum, sed ad ipsum cælorū effectorem nos deducit: elemosynam, quæ est tanquā curus igneus,

S. Theodorus apparet patriarchæ.

Cap. 8. Iona 3.

Prophecia S. Martyris Theodori.

Impij Apostata conatus diuinitus prohibentur.

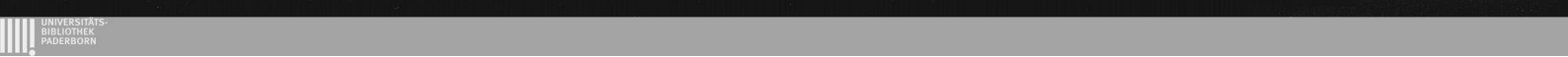
Festum S. Theodori.

Cap. 9.

Elemosyna Deo gratissima.

Elemosynæ vis & efficacia.

UR IUS
 1000
 RVIII
 5

igneus, & quæ è terris supra cælum extollit, quos acceperit. Cum his nostrum quidem præclarum & Deo acceptum fiet ieiunium; tanquam suffitus verò dirigetur preces.

Cap. 10.

Nec mihi dixeris quatruiduana, aut sex dierum ieiunia. Nam sunt quidem hæc quoque pulchra, & Deo accepta ieiunia, & auertit animi perturbationes. Sed ut absque spiritu & inutile & inefficax nostrum corpus, ita etiam absque eleemosyna vanum erit nobis ieiunium. Vnde hoc autem? Ex ipsis scripturis ostendemus. Dicit enim: Eleemosyna & fides nē tibi deficiat. Et rursus: Ante quem ambulabāt misericordia & veritas. Et alibi: Misericordiā volo, & non sacrificium. & Qui miseretur pauperis, Deo foeneratur. Ut autem in præsentia plurima prætermittam, exemplo vel potius re ipsa vobis ostendā excellentem dignitatē eleemosynæ. Si enim crastino die veneris, vultu quidem pallidus & deorsum intuens, & afferens omnia euidencia argumenta ieiunii, ad te verò accedat examen pauperum, fame & siti confectum, & frigore concretum, à te supplicibus vocibus petēs misericordiam, à te autē inane recesserit, nullam accipiens inopiæ suæ consolationē: dic, quid nā deceterò tibi tuū reputabitur ieiunium? num solum maceratio corporis, quæ ei, qui ipsam exercet, nullam afferit utilitatem?

Cap. 11.

Prætextus
corū, qui no-
lunt præsta-
re eleemo-
synam.

Refellitur.

Refellitur.

Vna omni-
bus est di-
gnitas ado-
ptionis &
regenerati-
onis.

Cap. 12.
Durtia auar-
orum casti-
gatur.

Luc. 16.

Ibidem.

Pfal. 117.
Omnia præ-
tereunt, elec-
mosyna au-
tem manet
in seculum

Sed mihi dices, quicumque sis, qui hæc dicis. Scio enim frigidæ vestras dilationes & inanes prætextus. Sunt mihi multi liberi, vxoris curam gero, famulorum, famularum. Vtinam sufficiam ad eis suppeditanda, quæ sunt necessaria: tantum abest, ut possim suppeditare hominibus pigris & ociosis: qui reuera non volentes laborare, arte voluntariam sibi adificiunt paupertatem. Præterea autem vulgò quoque tritum in dicitur prouerbium, primam vocans mercedem eam, quæ datur suis. Quid tu, rogo, in peccatis prætextis excusationes? Propterea quòd te Deus fecit patrem liberorum, & te familiæ dominum constituit, debes agere gratias, & implere eius præcepta, miserendo egenorum, qui sunt eiusdem generis. Contrà autem ex beneficio sumis occasionem durtiæ & inhumanitatis: nec hoc solum, sed eos etiam, quibus nihil inquam suppeditasti, insectaris probris & maledictis. Quid facimus, o homines? reueremur, si nihil aliud, vel ipsam naturam. similem enim habemus naturam & animam pauperes & diuites, & ab vno opifice sumus omnes effici: estque vna nostra dignitas adoptionis & regenerationis, etiamsi nescio quomodo instabilis huius vitæ motus, impares ad victum facultates distribuit hominibus: & quod est maximum, ab vno iudice iudicabimur, & ad idē tribunal sistemur. Hæc ergo cum sciamus omnes, quando istat hic dies festus, emamus nostræ salutis viaticū per eleemosynam, & studeamus habere defensores, & non accusatores apud illud tribunal pauperes. Videamus Dominum, qui in omnes obtinet imperium, & omnes superat, quem admodum quotidiè à nobis ad iram prouocatus & iniuria affectus, nō odit, nō auerfatur: sed à nobis rogatus, statim præbet id, quod est vtile. Et Deus quidē sic, & hæc Deus, cui supplicant ingrati famuli. Nos autem eum, qui est eiusdem generis, qui nos nunquam ad iram prouocauit, immò verò qui suos vocat dominos, & quæ sunt huiusmodi, ut attrahat ad misericordiam, despiciamus, & aures obstruimus, ut aspis ad incartationes. Et quomodo sunt hæc benignitatis aut misericordiæ? immò verò contrà sunt maxime crudelitatis. Bonus est Deus, quòd hunc aërem, quem spiramus, & fluenta aquarum, & lucem solis, ex æquo abundè suppeditauit omnibus, diuitibus & pauperibus. Nullus enim pauper liberè vllum aërem hausisset, aut hanc lucem percepisset: sed prius, quam exiissent ex vtero, arrepti fuissent miseri, si ad se precio emptam attraxissent respirationem, quòd in iugera & modos, quomodo terræ & mare, hæc diuites diuisissent. O durtiam, o crudelitatem: quòd viuant pauperes, propemodum ægrè ferimus. Nequaquam hoc faciamus, o amici & fratres, neque propter immisericordiam amandemus pauperem Lazarum, nē nos sicut diuitem ipse illinc ostendat: neque eius manum, quæ tota nobis modò porrecta est ad misericordiam, auersemur, nē illinc rogemus vel summum eius digitum, & eum non assequamur. Nē inuideamus saltem superuacancorū particeps accipere pauperes, nē audiamus, Recepistis bona vestra in vita vestra. Omnia peribunt, omnia prætereunt: eleemosyna autem manet in seculum. Dispersit enim, inquit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculū seculi. In hanc vitam nihil nobiscum attulimus: Deus nobis omnia est largitus. Largiamur ipsi quoque egentibus etiamsi sint Dei, tamen tanquam nostra sint, ipse nobis reddit mercedem. Et si quis quidem ex nostris amicis aut proceribus iussit nos non solum pecunias, sed etiam vitam propriam despiciere propter illius amorem, quàm prompto & alacri animo agrediamur eius iussum exequi, & re ipsa, si fieri potest, id effectum reddere, dici non potest.

potest. Ipso autem vniuersorum Deo, & non alio, apertè clamante in Euangelijs, Quod fecistis vni horum fratrum meorum minimorum, mihi fecistis, contemnimus & despiciamus. Respiciamus: videamus quàm sit leue & facile præceptum. Ex superuacaneis & inutilibus, & hic & illic dispersis rebus nostris, clamat, vt regnū cælorum comparemus, & nolumus. O quantum lugebimus, quando volentes nihil omnino poterimus.

Sed mihi, inquit, rerum necessariarum ne satis quidē suppetit. Quid dicis? Ne frigidæ quidem aquæ poculum dare potes petenti? & nec sermonem quidē benignum? Et quonam modo possunt hæc esse rationi consentanea? Et pro his, (ô miraculum & clementiam) si dantur pauperibus bono & non nimis curioso animo, pollicitus est Deus se esse nobis daturum regnum cælorum. Hæc ergo omnia scientes, ô dilecti, cum ieiunio iungamus misericordiam, qua tanquàm pennis anima nostra è terra in cælum extollitur. Eieiunio quidem nos liberante ab animi perturbationibus, elemosyna autem æternam vitam conciliante, nulla in re deficientes, simul cum Christo sponso ingrediamur. Hæc quidem satis superque dicta sunt misericordibus: duris verò id totum ne syllaba quidem esse videbitur.

Nos autem martyrem laudemus ijs, quas par est, laudibus, & miraculi semper recentem memoriam in nobis circumferentes, glorioso martyri fideliter exclamemus: O splendor martyrum, & decus sanctorum. O verè Dei donum. O custos & inuisibilis defensor fidelium, nè obliuiscaris nostræ paupertatis & humilitatis: sed semper pro nobis intercedere nè te pigeat, ô vir in primis admirande: nec nos, qui quotidie ab animarum nostrarum, qui cadit in intelligentiam, Iuliano, nempe qui & tunc & nunc est author mali, inimico oppugnamur, despicias ô vir maxime venerande. Te enim etiam post mortè credimus viuere, vt Dominus dixit, dicens: Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet. Tu autem, qui non solum credidisti, sed etiam pro ipso es mortuus, ô merito laudande martyr, in Deo viuis vita, in quam non cadit senium, & quæ non terminatur. Vt qui ergo in Christo viuas, & stes prope eum, redde eum tuis precibus propitium tuis famulis: vt per te liberati ab ijs, quæ hic sunt, molestijs, quæ illic sunt bona, consequamur gratia & benignitate Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

LIBELLVS ATHANASII EPISCOPI ALEXANDRINI, DE PASSIONE IMAGINIS DOMINI NOSTRI

Iesu Christi, in Beryto vrbe Syriae crucifixæ: qui in septima Synodo œcumenica Actione 4. vnde nos eum descripsimus, citatur, & Athanasio tribuitur: quod non parum facit ad libelli auctoritatem.

EVATE oculos intellectus vestri, nouum hoc spectaculum contemplantini, inspicite in Dei immensum hoc miraculum, date ei gloriam, illius inexplicabilem erga homines amorem, illiusque dispensationis magnitudinem considerate, lachrymas cum letitia fundite. Apud Deum nihil nouum. Deus enim existens, cuncta potest. Quod autem in diebus nostris & nostri causa factum est, corda omnia quæcunque audient, in stuporem ducet. Stupuit cælum propter talia ausa. Abyssus conturbata nimis est. Sol, luna, & reliqua sidera obtenebrata sunt ob tale facinus. Rursus autem lætata sunt ob id, quod circa se Deus dispensauit. Cunctæ cælorum virtutes, audite, & stupefcite in eo, quod factum est in diebus nostris. Intelligentes, intelligite: inclinate aures vestras, vt ex corde audiatis.

Berytus ciuitas est in finibus Tyri & Sidonis sita, vestigalis aurè Antiochiensibus. In hac ciuitate cum Iudæorum natio frequens esset, contigit vt prope synagogam, quam illic amplam habet, quidam è Christianorum numero domicilium à quodam conductum habitaret. Hic ex aduerso lectuli, imaginem Iesu Christi Domini nostri fixerat. erat hæc sanè veneranda, quod integræ Christi Domini proportionē exprimeret. Contigit autem non ita diu post id temporis, Christiano mansionē aliquanto amplioem quarere: neq; id omninò fortuito factum est, sed ex diuina dispensatione, quæ

UR IUS
gter
daber
RVIII
5

1. Tim. 2.

quæ omnes cupit in agnitionem veritatis venire, & saluos fieri, exhibens miracula his qui illum colunt, & piè in illum credunt: verum in redargutionem diffidètiùm, confirmationem autem & stabilimentum credentibus. Quærebat itaque, vt dicere coeperam, Christianus ædes maiores: quas cum in alio ciuitatis loco inuenisset, è domo, quam prope synagogam habuit, in alteram migravit. Cumq; res suas omnes in eam transtulisset, imaginem tamen illam Domini illic fortè reliquit, obliuione quidem illud, sed tamen diuina dispensatione. Iudæus autem commoditate loci captus, ædificulam illam conduxit, nondum animaduertens eiusmodi imaginem illic affixam: suaque isthuc transferens, aliquandiu illic habitauit.

Christi imago in curia domo relicta.

Quodam autem die cum hic gentiliùm suorum quosdam in prandium inuitasset, contigit, vt quidam conuiuuarum, sublatis oculis, imaginem Christi Domini nostri inspiceret: moxq; conuersus ad conuiuatore, Tu, inquit, Iudæus cum sis, qua fronte tandem audes huiuscemodi imaginem domi tuæ habere? Non dicam, hic quot plura conuiciorum & maledicta in Dominum Saluatorem effuderit. Conuiuator autem seipsum purgare studens, affirmabat etiam sanctè, se huiuscemodi imaginem hæcenus non vidisse: atque ita qui inuitatus erat, tacuit. Postquam autem fuisset egressus, ad principes sacerdotum hominem detulit, quòd imaginem Saluatoris in ædibus conseruaret, Nazaræumque non ciecisset. Illi verò audita re, interrogauerunt num id posset approbare. Clamante illo, se posse cõfirmare quæ diceret, omnes congregati & furore perciti, illo quidem die nihil egerunt: sed manè factò, congregati summi sacerdotes & seniores, cum ingenti hominum eiusdem nationis turba, assumpto simul delatore Iudæo, ad ædes illas, in quibus imago Domini nostri habebatur, ire pergunt.

Cap. 2.

Cum autem ad eum locum venissent seniores & principes sacerdotum cum ipso simul delatore, irrunt in domum, & confestim imaginem Saluatoris Domini nostri cõtemplati, furore pleni, Iudæum quidem extra synagogam eiciunt, imaginem verò detrahunt, dicentes: Quemadmodum patres nostri illuserunt ei, ita & nos faciamus. Tunc omnes coeperunt expuere in faciem sanctæ imaginis Christi, colaphisque hinc illinc faciem cædentes, dicebant: Quæcunque designarunt patres nostri in illum, ea & nos quoque faciamus in illius imaginem. Deinde inquit: Audiuius quòd illuserunt ei patres nostri: faciamus idem hoc & nos quoque. Mox talia conuicia euomuerunt in Iesu Christi imaginem, quæ nemo sana mētis excogitare posset. Addunt deinde: Audiuius patres nostros pedes manusque illius clauis fississe: quid obest, quo minus & nos idem tentemus? confestim autem imaginis Domini pedes manusque clauis ferreis forauerunt.

Mar. 17.

Deinde infano ore clamant: Audiuius quòd & aceto & felle imbuta spongia illum potauerunt: faciamus & nos similiter, acceptaque spongia aceto plena, ad os imaginis applicuerunt. Rursus aiunt: Notum nobis est, quòd & calamo caput illius patres nostri percusserunt. Fiat id ipsum etiam à nobis pariter. Sumpto igitur calamo, caput Domini cedere coeperunt. Tandem aiunt: Clarum nobis est, quòd lancea latus illius pupugerunt. nihil à nobis omittatur. addamus & hoc ipsum, itaque lanceam cuiusdam porrigentes, iusserunt, vt latus imaginis Dominicæ transfigeret. Ex eo autem confestim sanguinis & aquæ riui emanare coeperunt. Christe, gloria tibi. Incomprehensibilis Domine, gloria tibi. Quis tibi similis Domine? Quis alius præter te Deus, faciens horrenda signa & terribilia, & obstupescenda in cælo & in terra? O admirabilis mediator Dei & hominum, & homouision, mundi redemptor ac Saluator, totius bonitatis & pietatis fons & origo. O quætuus es Domine Iesu in humilitate, qui cum esses Deus, morticinum nostræ carnis suscipiendo, homo fieri dignatus es pro salute generis humani, quem impij & crudeles paulò minus ab Angelis minoratum cernentes, horribili morte plectere non erubuerunt. O quàm magnus es noster Saluator in patientia, qui in tempore tuæ traditionis, tuo traditori ad te venienti, osculum præbere non renuisti, & seruo Malcho Apostoli gladio abscissam auriculam redintegrasti, quando ad passionis victimam velur ouis mansuetus deducebaris. O quantus es in misericordia Christe, spes vnica mundi, qui cum in Cruce te ipsum hostiam Deo patri exhibuisses sanctam & immaculatam, pro tuis crucifixoribus veniam postulasti, dicendo ad patrem: Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Tunc quidem pro nostra salute * incuruatus, in eadem carne, quam ex Virgine sancta & immaculata assumpseras, mortem pertulisti crudelem. Et qui eras in substantia cum

Matt. 27.

patre

Luc. 22.

Esa. 53.

Ierem. 31.

Luc. 23.

* incarnat

legendum

puto

patre sanctoque spiritu, vnus & impassibilis existens & inuisibilis, condoluisti humanam perire naturam. Et ideo in hanc lachrymarum vallem descendens, pro nostris erratibus & piaculis formam seruilem suscepisti, in qua te permisti ab iniquis teneri, flagellari, ad vltimum verò crucifigi. Nunc autem in sancta imagine tua crucifigeris Domine iterum, ad confusionem impiorum omnium infidelium, & ad corroborationem omnium in te credentium. Et ideo tibi omnipotenti Deo vnà cum patre spirituque sancto gloria sit per cuncta seculorum secula, decus & fortitudo, virtus atque victoria, Amen.

Audite omnes Ecclesiæ filij cætera, quæ postmodum facta. ipsius enim mysterij fuit dispensatio. Postquam enim, vt superius dictum est, latus sanctæ imaginis illius aper- tum est, continuò exiit sanguinis & aqua. Dixerunt autem principes sacerdotum: Af- feratur vas ad locum vulneris, & videamus exitum rei. Qui ilicò detulerunt hydriam, & ad locum vulneris, vnde sanguis & aqua decurrebant, statuerunt. Quæ absque vlla mora subito repleta est. Dixerunt autem adinuicem: Quoniam susurrant Chri- stum colentes, quòd signa & inaudita multa fecerit in mundo, quæ nemo alius agere potuit accipiamus hunc sanguinem & aquam hanc, & deferamus ad nostram syna- gogam, & congregemus vniuersos, qui se malè habent: sin aliàs, ostentui ha- beantur à nobis cuncta, quæ à suis sequacibus asseritur de eo. Hæc dicentes, hydriam deferunt ad synagogam, æstimantes se Christo Iesu Domino nostro æterni Regis filio maximam inferre posse iniuriam. Congregauerunt igitur quoscunque repererunt languidos, & in còspectu Hebræorum introducti sunt in synagogam: inter quos qui- dam prouectæ ætatis erat homo, quem à natiuitate sua grauissimam possederat corpo- ris molestia, quæ Græca locutione *καρδαμο*, Latine verò dissolutio membrorum di- citur. Hic dum primùm ab eis fuisset perunctus, repente de suo grabato quasi ceruus exiliens, ad laudem filij Dei incolumis redditus, ad propria remeavit. Deinde addu- centes cæcos nonnullos, loca eorum luminum perungere studuerunt. Qui ipsi statim in Christi Iesu nomine discussa cæcitate, post multos annos lumen amissum recipere meruerunt. Ægrotantes autem plurimi, ad hoc spectaculum sunt adducti, mani- bus post terga reuinctis. Cumque & illi fuissent peruncti, mirabili virtute Dei vndique perfusi, sensu redintegrato pristino, ad propria dum reuertuntur sanissimi, laudes Dei omnipotentis filio Iesu Christo Domino Saluatoris nostro persoluuntur ab omni populo.

Tumultus autem exortus est magnus per totam tandè urbem, concurrentibus omnibus propter innumerabilia, quæ fiebant, miracula. Et quicunque varijs languo- ribus infirmos possessos habebant apud se, illuc eos deducentes perungebant, & statim sanitatem quam desiderabant, cõsequerantur. Omne autem, ad quoscunque peruenire potuit opinio, afferentes infirmos, quos habere poterant in domibus, pa- ralyticos, cæcos, claudos, surdos, mutos, & leprosos siue aridos, deducebant eos ad synagogam Iudæorum, vbi hæc signa fiebant diuinitus. Sed quanuis maxima esset hæc eadem synagoga, nequaquam tamen recipere poterat superuenientium multitudi- nem. infinita enim erant populorũ carerua, quæ illuc vndique confluebant propter innumerabilia miracula & prodigia, quæ pro sua nimia prolixitate, nè fastidium ge- nerent, transgrediendo prætermittuntur. Omnes autem principes sacerdotum & se- niores, & omnis turba Iudæorum, paruulorum ac maiorum, & mulierum, videntes quæ facta fuerant, crediderunt in Dominum nostrum Iesum Christum, & dicebant: Gloria tibi sit æternæ Deus & omnipotens pater, qui nobis indignis, quanuis serò, re- uelasti vnicum filium tuum, Dominum nostrum Iesum Christum, quem, vt Esaiæ va- ticinium cecinit, virgo concepit, & virgo peperit, ac post partum virgo permansit. Gloria tibi sit Christe fili Dei, qui tanta miracula nobis miseris demonstrasti. Tibi credimus, tu nobis esto propitius, & nos suscipere dignare, quia ex toto corde, & tota anima atque virtute ad te confugimus. Hęc & his similia clamantes dicebant, lachry- mas autem amaras emittebant & singultus.

Postquam autem curati sunt cuncti, qui ægritudine detinebantur, occurrit omnis multitudo Iudæorum ad domum sanctæ ecclesiæ, quæ in eadem vrbe erat, vbi & me- tropolitanum inuenerunt. Cuius prouoluti vestigijs, se peccasse, se grauitè deliquis- se, magnis vocibus fatebantur. Qui cum ab ijs perquireret omnem rei gestæ verita- tem, sanctam iconam Domini Saluatoris eidem demonstrantes, annunciauerunt cuncta,

Cap. 3.

Sanguis ex latece ima- ginis Chri- sti à Iudæis cõseruatur.

Miracula ex sanguine imaginis Christi.

Iudæi per multi cre- dunt in Chri- stum.

Esa. 7.

Cap. 4. Consecetur metropoli- tano sua peccata.

UR IUS
 OBER
 IOBER
 RVIII
 5

cuncta, quæ in ea exercuerant: & qualiter ab icu lanceæ, sanguis & aqua emanavit ex latere ipsius, necnon & de mirabilibus ab ea ostensis, illi retulerunt per ordinem. Ille verò interrogabat, qualiter icona ipsa ab ijs fuisset reperta, & si ab aliquo eam accepissent. At illi retulerunt ei, quòd quidam Chisticola per obliuionē in cellula synagoge proxima dimississet eandem iconam, dum se ad alium locum transferret hospitandi gratia. Qui statim iuberet inquiri, & repertus, in præsentia Domini metropolitani statui. Cumque ab eo studiosissimè fuisset interrogatus, quomodo icona apud se deuenisset, vel à quo tam mirabiliter posita esset, respōdit dicens, quòd Nico demus, qui ad Iesum nocte venerat, proprijs manibus eam composuisset, & moriens Gamalieli tradidisset. Gamaliel autem Doctoris gentium Pauli ἡγασκάλος, cūm diem sibi cerneret adesse extremum, Iacobo eam reliquit, & Iacobus Simeoni & Zachæo, & sic per successores temporum in Hierosolyma perduravit, vsquequò subuersio illius vrbs patrata est quadragesimo & tercio anno post ascensionem Domini & Saluatoris ad cælos. Sed biennium antè, quàm Titus & Vespasianus eandem subuerterent urbem, admoniti sunt à spiritu sancto fideles atque discipuli Christi, vt relicta vrbe, ad regnum se transferrent Agrippæ Regis: quia ipse tunc Agrippa Romanis foederatus erat. Qui egressi ab vrbe, omnia quæ ad cultum nostræ religionis vel fidei pertinere videbantur, secum auferentes, in has regiones transfulerunt se. Quo tempore etiam icona cum cæteris rebus ecclesiasticis deportata, vsq; hodiè in Syria permanit, quam ego ipse à parentibus ex hac luce migrantibus mihi traditam, iure hæreditario vsque nunc possedi. Hæc certa & manifesta ratio est de icona sancta Domini Saluatoris, qualiter de Iudæa in Syria partes deuenit.

Auditis his sermonibus, reuerendissimus metropolitanus valdè hilaris redditus, conuersus ad populum Israëliticum, dicebat: Conuertere Israël ad Dominū patrem vniuersorum viuētium, & adora nobiscum eius filium, per quem sunt omnia creata, & spiritum sanctum, qui est viuificator cunctorū viuētium, & illuminator nostrarum animarum, festina debitum absolue votum. Omnis autem turba stirpis Iudæicæ, clara voce coepit cantare & dicere: Vnus Deus pater, & ipse ingenuus: Vnus filius, & ipse vnigenitus Christus, quem patres nostri crucifixerūt, & nos ipsum agnouimus verum Dominum. Vnus spiritus sanctus, & ab vtroque procedens, per quem veraciter nos credimus esse saluandos. Hæc dicentes, posttrati genibus ipsius, veniam postulabant de suis consueque sceleribus per baptismi remedium. Quos suscipiens beatus antistes cum suis clericis, per dies plurimos de disciplina erudiuit Christiana. Ad ultimum verò catechumenos factos, & triduo peracto ieiunio, ex aqua & spiritu sancto regenerauit eos.

Iudæi baptizantur.

Cap. 5.

Postquam verò baptismum consecuti sunt, rogabant enixiūs sanctum virum, vt synagogam suam ecclesiā consecraret in honore sancti Saluatoris mundi. Quorum petitionem minimè aspernatus, synagogam illorum, quæ maior esse videbatur, in nomine vnigeniti filij Dei redemptoris mundi consecrauit. Extunc itaque per diuersas orbis terræ nationes & prouincias mos inoleuit, vt basilicas plurimas vel oratoria pontifices Christianæ legis, in honore sancti Saluatoris mundi condere & dedicare non desinant. Nam antea antiquiores nostri vel maiores hoc peragere minimè præsumperunt. Sed ad narrationis nostræ ordinem reflectamus articulum. Rogauerunt autem metropolitani præfatum virum, vt cæteras synagogas eorum in honore quorundam martyrum consecrando reconciliaret. Itaque & huic petitioni libenter animi accommodauit, & quæ illi suggererunt, Dei iuuamine fretus, cuncta expleuit deuotus. Factum est gaudium magnum in ciuitate illa, non solum de sanitate corporum, quæ emanauerat maxima: sed & de tantis animabus, quæ ab interitu satanæ ad vitam æternam fuerunt reuocata.

for. * metropolitanum præfati viri,

Cap. 6.

Venerabilis verò & summus antistes die noctuq; varijs fluctuabat cogitationibus de hydria, quæ Dominicū intra se retinebat cruorem, valdè hestitās, quid de eo oportunitum fuisset peragere. Tandem autem salubri reperto consilio, omnium Ecclesiarum, quæ per orbem terræ longè lateque consistebant, inestimabile atq; profuturum prouidit consolationis remedium. Denique ampullas præcepit fieri vitreas, in quibus portiones misit singulas de sanguine & aqua, quæ de imagine Domini Saluatoris nostri decurrerunt, quas etiam per Asiam, Aphricam, Europam per suos nuncios dirigens, cuncta quæ apud urbem iam dictam suo tempore contigerant, suis scriptis vel eloquijs manifestissimè vniuersis sanctæ Ecclesie filijs viriliter declarauit. Hoc in super ab his

DE S. VICTONE VIRDVNENSI EPISCOPO.

241

ab his efflagitans, vt per annos singulos in mense Nouembri, qui apud Hebraeos est nonus, apud nos verò mensis vndecimus, vno die ipsius mensis, id est, quinto Idus Nouembris, non minori reuerentia, quàm natalis Domini vel paschalis, ista dies præcipua obseruatione colatur.

Hæc est vera & vehementer credula ratio de cruore lateris Domini nostri Saluatoris, qui proflixit de sancta imagine ipsius, quæ crucifixa est in Syria, in Beryto ciuitate. Hic est etiam sanguis ille Dominicus, qui apud plerosque repertus esse dicitur. Nec esse aliter æstimandum à verè catholicis, præter id quod scribitur à nobis, quasi ex carne & sanguine Christi aliquid possit in mundo inueniri, nisi illud, quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritualiter efficitur. Hæc ergo sciens, amantissimi patres & fratres, acceleravi declarare vobis ad ædificationem animarum vestrarum, ad incrementum vestrae fidei, vt & in hoc scire valeatis, quanta sit virtus & pietas Domini Saluatoris nostri Iesu Christi. Idcirco in fide fortes estote, & congaudete super magna & obstupenda eius miracula, quæ in nostra generatione à Deo sunt patrata. Et date illi gloriam cum lætitia gaudentes, & cum nimia compunctione eius maiestati immensas gratias agite, eò quod fidei suæ & scientiæ dignos vos fecit esse. Ipsi Christo Iesu Saluatori, cum patre sancto que spiritu gloria sit honor que, laus etiam perennis, qui sempiternum atque indiuisum absque initio & fine obtinet imperium.

Festū huius miraculi indicitur in perpetuam rei memoriam Cap. 7.

spiritualiter, id est, inuisibiliter, & tamè realiter & substantialiter.

In VII. Synodo, quæ est altera Nicena, sequuntur hæc:

Constantinus sanctissimus Episcopus Constantiæ, quæ est in Cypro, dixit: Ecce is, qui ab immortalitate appellationem sortitus est, totam hanc sacram congregationem ad compunctionem & lachrymas compulit. Non enim venerandas esse tantummodò imagines sanctorum docuit, sed & maximas quasdam medicandi rationes ab his proficisci. Tharadius sanctissimus patriarcha dixit: Sed quispiam dixerit, quam obrè miracula à nostris imaginibus non eduntur? Cui sanè ità cum Apostolo sit responsum: Miracula non credentibus dantur, sed illis, qui in incredulitate versantur. Hi igitur, qui imaginem ità tractabant, infideles erant: quæ de causa signum illis datum est à Deo per imaginem, vt ea ratione ad fidem nostram Christianam traherentur. Generatio enim improba & adultera signum quærit, & signum non dabitur illi.

Athanasius dicit.

1. Cor. 14.

Matth. 23.

VITA BREVIS SANCTI VICTONIS VIRDVNENSIS EPISCOPI ET CONFESSORIS, VT HABETUR IN ANTIQUISSIMO MS. CODICE ECCLESIE TRAIECTENSIS.

TEMPORE Clodouei Regis Francorū idem Rex cum ciuitatem Virdunensem sibi rebellem obsidens subiugasset, defuncto sancto Firmino eiusdem vrbs Episcopo, beatum Victonē fama nimie sanctitatis fulgentem, totius cleri & populi acclamatione Episcopū fieri procurauit. Qui pontifex factus, & sanctissimè viuens, multis miraculis & præcipuè in leproforum curatione refulsit. Inter cetera verò cum quodam tempore serpens miræ magnitudinis in quodam specu quod erat in loco vbi nunc vsq; Crux magna lapidea consistit, iuxta viam publicam prope sancti monasterium latitaret, ex cuius statu tam homines quàm animalia ibidem transeuntes occidebantur, & incolæ illius terræ sanctum Victonem interpellassent, vt eos ab huiusmodi interitu liberaret, sanctus post triduanum ieiunium omnibus indictum, cum vniuerso populo ad foramen spelunçæ perrexit. Cuius aditum cum fuisset ingressus nil cunctatus, stolam arripiens qua erat indutus, serpentem illum horrificum fortiter alligauit, eumque sub diuo foras extrahens, spectante populo, dicto citius extinxit: populum & iumenta liberans à morte pestis. Tandem post sanctæ prædicationis & pietatis exercitia, & maxima miracula, sanctus Victo, spiritibus Angelicis ei obuiam venientibus & coronam imponentibus, quinto, Idus Nouemb. migravit ad Dominum. Ad cuius tumbam meritis eius cæci illuminati, dæmoniacy curati, claudicri,

9. Nouemb.

S. Victo fit Virdunensis Episcopus.

Serpentem ingētis magnitudinis diuina virtute occidit.

Feliciter obit.

X crecti,

VIRIUS

RVIII

5

Miracula
ad fupulcrū
eius.

crecti, & leprosi sunt diuina virtute mundati. Tempore etiam quodam cum tanta
siccitas & ariditas illam patriam occupasset, vt nulla spes fruges habendi & colligendi
superesset, & vniuersus populus lugens & ieiunans sapiens corpora sanctorum
cum pignoribus eorum circumportassent, siccitatis remedium à Domino postulando,
illa die qua corpus sancti Victoris cum deuotione portauerunt, meritis vt
creditur, ipsius sancti, eodem die dedit Dominus terræ pluuia opportunas, & terra
deinceps reddidit fructum suum. Econuerso autem, cum alia nimia tempestate
opprimeret terram illam, & populus patrocinium sancti, corpus circumferendo
petissent, mox largiente Domino facta est tranquillitas magna super terram.

Miraculū.

MARTYRIVM SANCTI ARESTÆ, AVTHORE
SIMEONE METAPHRASTE, VT HABETVR
in tomis Aloysij.

Novemb. 9.

Vide grati-
tā maligni
hominis ma-
litiā.

IMPERATORE Diocletiano, magna quædam per-
secutio aduersus Christianos commota est. Misit enim
ille magistratus suos in omne sibi subiectū Imperium,
qui Christianos homines de medio tollerent. Vnus
tem quidam, nomine Maximus, Imperatorem adiit,
quem his verbis affatus est: Diuine Imperator, dux me-
strorum deorum, & diuinorum, qua ad illos pertinet,
mysteriorum sapiens præceptor, peto à benignitate tua,
vt iubeas me partes Ciliciæ & Cappadociæ percurrere,
vt Christianos maleficos homines affligens, eosque com-
prehensos multis & varijs cruciatibus subijciens, igne
consumens, & in aquas præcipitans, funditus perdere valeam. Hæc cum Diocletianus
audiuisset: Habeas, inquit, potestatem in toto Imperio meo, ad impiam Chris-
tianorum superstitionem euertendam: deos autem ipsos omnium dominos, ac
totius orbis terrarum adiutores, vbique manifestos esse facias.

Arestes me-
dicus defer-
tur apud iu-
dicem.

Cum Maximus edictū ab Imperatore accepisset, multo cum apparatu ac pompa
egressus est, tanquam leo, inuenta esca: cumque animū immitem & misericordiam
omnino expertem haberet, properauit ad urbem, quæ dicitur Tyana. Quò cum
venisset, audiuit ab eius urbis ciuibus, medicum quendam illic esse, Arestem nomi-
ne, qui quotidie toti ciuitati persuadere studebat, vt Iesum Christum omnes cole-
re vellent, & eius fidem sequi, quem & à parentibus didicisse aiebant, non esse deos
alios, nisi vnum solum verum Deum ac cælestem, eiusque filium Iesum Christum.
His auditis, iussit Maximus Arestem ante tribunal sisti, cui sic ait: Quæ nam est re-
meritas ista tua? Non enim parū cõtra te commoti sumus. Dic igitur liberè no-
men tuum, & genus. Tunc sanctus Arestes: Mea, inquit, libertas & fiducia est Iesum
Christus, per quem loquendi libertatem consecutus sum: itaque nunc loquar:
Christianus ego & sum, & vocor.

Ierem. 10.

Tunc Maximus dixit: Quoniam te Christianum appellari dixisti, & Christum
Deum esse confessus es, dijs sacra priusquam tormenta patiaris. Ad hæc respon-
dit vir ille sanctus: Dij, qui cælum & terram non fecerunt, disperiant. Ego enim
cum adhuc puer essem, didici sacrificium incruentum Deo viuenti offerre, quem
& puro corde adoro: tuos verò adulterinos istos deos, & inanes ac vanas dæmo-
nes, quos tu dicis, non adoro. Tum Maximus: Video te, inquit, ætate florentem,
prudencia & eruditione multum valere, & medicinæ artis honestam ac decoram
facultatem possidere. quamobrè habeo rationem tuam, perindè ac si esses filius
meus. Agè igitur dicas nobis, quod est nomen tuum, & qualisnam sit cultus patrum
tuorum. Tum ille: Si cupis scire nomē meum, velim scias, apud Deum ipsum
valde honoratum illud esse. Nanque parentes mei, à quibus, quò ad carnem peti-
tinet, genitus fui, Arestem me nominarunt, vt scilicet placerem Deo, & hominibus
per Domini mei Iesu Christi confessionem, & morborum, quibus humana corpo-
ra vexantur, curationem.

Magna mar-
tyris liber-
tas.

Ad hæc Maximus: Stultissime, inquit, & miserrime homo, cur loqueris sic petu-
lantly? Cur te ipsum decipis, cum vnum Deum confitearis, & Christum, quem Iu-
dæi, vt nefarium & maleficum hominem, crucifixerunt? Respondit Arestes: Si
magnam

magnam eius, qui crucifixus fuit, potentiam cognosceres, inanium idolorum errorem derelinqueres, & illum adorares, qui verè Deus est, ex Deo vero, qui corporeis oculis non cernitur, genitus: qui & ipse, vt Deus, corporeo visu non comprehenditur. Hic spontè diuinam naturam cum humana coniunxit, & à pernicioso diaboli errore nos liberauit. Ad hæc Maximus: Multis, inquit, verbis & fallacijs aures meas obtundis: quasi velim ego deos meos relinquere, & istum vestrū Crucifixum adorare. Agè igitur & tu dijs nostris sacrificia, futurum sciens, vt, si hoc feceris, ad dexteram meam sed eas. At Arestes dixit: Ego æternum Deum, semper mihi benefacientem, & Dominum meum Iesum Christum adoro, eique seruiò: dæmonum autem istorum particeps nunquàm fuero.

Tum Maximus: Adducite illum ad templum deorum. Templum autem, quod dicebat, erat auro & argento excultum, atque idolis refertum. Ad Arestem verò conuersus: Sacrificia, inquit, dijs ipsis, Areste. Respondit ille: Erras magnoperè, cum nescias, quid tibi expediat: isti enim dii tui ex ære, ferro, auro & argento confecti sunt ad decipiendos homines. nam neque vident, neque audiunt, cum sint opera quædam manufacta: neque omninò sibi opem afferre possunt, nullā denique gratiam referre sciunt. Tum Maximus: Velim, inquit, scire, sacrificesne, an membra tua dissipari iubeam. Respondit Arestes: Putasne istis tuis verbis me perterrefactū iri? Minimè hoc futurū speres: sed quamprimum fac, quicquid vis: ignoras enim, quem præsentem & mihi opitulantem habeo Dominum Iesum Christum. Tunc ait Maximus: Hominem istum virgis cædite, eumq; admonere, nè pergat amplius insanire. Ille autem cum verberaretur, elatis in cælum manibus, ait: Respice, Deus meus, è cælo, & opitulare seruo tuo. Iussit verò Præses illum tandiū verberari, quoad milites ipsi vicissim quadragenas plagas singuli infligerent, ita vt funes, lora, & nerui consumerentur. Mox vehementius eum cædi iussit, sic vt eius intestina extraha sint, & tanta viri tolerantia omnibus admirationem attulerit.

Cum igitur ita verberatus fuisset: Sacrificia dijs ipsis, inquit Præses, & dimittam te. Arestes verò nihil respondit. Itaque iratus Præses, iussit obeliscos ignitos fieri, & ad eius terga statim adhiberi, vt ea primùm comburerentur, deinde aceto acerbissimo & multo sale conspersa tererentur. Tunc martyr ille beatissimus, erectis ad cælum oculis, ait: Deus, qui Sodomitarum vrbes igne consumpsisti, & Niniuem per pœnitentiam conuersam, tua virtute ad iustitiã traduxisti: da, quaeso, mihi Dominè, vt signum aliquod tuum in conspectu meo videam. Fac mecum signum in bonum, vt videant qui oderunt me, & confundantur. His dictis, sufflauit in simulara illa, & statim comminuta sunt, atque in puluerem conuersa. Mox ait Præfidi: Et vbi nam est potentia deorum tuorum? Nunquid sibi ipsi opem ferre potuerunt? Cum verò è templo egressus esset, statim ades quoquè illa euerfa est.

Tunc iussit Præses in carcerem interiorem Arestem detrudi, & carceris custodi præcepit, vt neque panem, neque aquam ei daret. Sanctus verò martyr lætanti animo adiit carcerem, & elatis in cælū manibus, has preces emisit: Domine Iesu Christe, qui voluisti me ab ineunte ætate res iustas & honestas edoceri, quique omnem erroris cupiditatem atque illecebras à me ipso repullisti, qui cælum, terram, quæque in his continentur, effecisti, qui mare ipsum certo loco constituisti, & eius bona humano vsui contulisti, qui sanctos tuos Abraham, Isaac, Iacob, ad requiem tuam perduxisti: quaeso, nè me derelinquas: quoniam totum me tibi addixi, ac tradidi: fac, vt particeps fiam eorū qui martyrio ante me functi sunt, & hereditatem tuam perceperunt: quoniam gloriosum est nomen tuum in secula, Amen.

His precibus ad Deum missis, cum septimum diem in carcere transegisset, octauo die Præses in tribunali sedens, iussit Arestem illuc duci, & in eum intuens: Nefarie, inquit, impie, & deorum inimice, cur ausus es frigida quædam & stulta verba loqui? An propterea id fecisti, quia leniter tecum locutus sum? Agè igitur saltem nunc quod æquum est, facias. nisi enim mihi obtemperaueris, dijs sacrificans, acerbiores cruciatus contra te statim excogitabimus, & pessimis modis vitam tibi auferemus, corpusque istud tuum in aquam projici iubebimus. Ad hæc Arestes: Licet eat omnia tormenta tua huc afferri: paratus enim sum ea libenter perferre, cum Dominus mei Iesu Christi sigillum in corde meo impressum habeam. Tunc furore accensus Præses, iussit clauos, palmi longitudinem singulos habentes, afferri, & clauis illis eius talos configi. Cum igitur martyris pedes carnifices configere

Deus corporeis oculis non cernitur.

Constantia & fortitudo animi.

Virgis cæditur.

Vide crudelitatem.

Gen. 19. Ionæ 3. Psal. 8.

Oratio eius ad Dominum

Contemnit minas martyris iniuctus

URTIUS

RVIII

5

Nota mra-
culum.

voluissent, pedes illi facti sunt ita duri ac solidi, perinde ac si ferreae crepide fuissent.

Feliciter
abit e vita.

Iraque cum impius Praeses animaduerneret, Arestem nequaquam posse subijci, diabolus in eius mentem coniecit, ut alia quadam machina excogitata, celeriter martyrem interficeret. Praecipit igitur cohorti, ut equum quendam maxime terribilem illuc adducerent, & Arestae manus catenis constrictas, in illius equi femore illigarent, & animal ipsum vi multa impelleret, ut vitae finem quamprimum martyr haberet. Fece- runt carnifices, quod a Praeside iussi fuerant, cumque longe ab urbe Tyana quatuor & viginti milliaribus, in equi femore ligatum pertraxerit. Quo loco spiritum Deo reddidit.

Hoc audito, Praeses iussit martyris reliquias in flumen quoddam, Phibum nomine, quod est e regione montis, statim demergi. Eo autem loco visus est homo quidam ad specum, instar Solis, effulgens: qui cum sancti martyris reliquias collegisset, in monte, qui est prope urbem Tyanam, eas deposuit. Haec autem cum Praeses Maximus fecisset, sancti martyris Arestae acta misit in urbem Antiochiam ad Imperatorem Diocletianum. Complectum fuit Arestae martyris certamen atque martyris unum die nono mensis Nouembris, in Christo Iesu Domino nostro: Cui gloria est imperium in secula, Amen.

VITA SANCTAE ET SEMPER MEMORANDAE
THEOCTISTES LESBIAE, EX SIMEONE METAPHRASTE, HABETUR IN TOMIS ALOYSII.

Noueb. 10.
Cap. 1.

Animum &
corpus qua
confirmet.

Sermonis
sive oratio-
nis magna
vis.

AVDARE quidem ea, quae sunt bona, & quae ad virtutem ducunt & ad pietatem, beatum est, & est bonorum virorum, & qui verè digni sunt laude. Excitant enim auditores encomia, & oratio magis facit aemulari laudes, quam eos, qui sedent in certaminibus, athletarum aemulatio. Etenim animi solent bonis verbis augeri & componi: quomodo corpora moderatis exercitijs. Quamobrem alios quidem facit oratio erumpere ad fortitudinem & magni animi virtutem, & veluti à Deo affaros tractare arma manibus, & quaerere aduersarios: alios autem amplecti iustitiam, & laudare aequi diuisionem,

Vera pietas

1. Cor. 15.

Cap. 2.

1. Reg. 2.

& totos ea in re versari, iniustos insectantes: alios amare temperantiam, & vincere voluptates, & magna contentione prosternere libidines. Sunt etiam, quos aemulatio facit profligare ad philosophiam, & eam maxime persequi, quae versatur in actione, quae mores componit, & docet accedere ad Dei imaginem, & ei effici similes, quatenus id humana potest natura consequi: despiciere ea, quae fluunt, corpori non parcere, e terra surgere, & ad caelum erigi, ubi nostra conuersatio & totius corporis caput est Christus. Pium enim esse proprie & primo, est Christum colere rectè viuendo, & absque vlla reprehensione, & sequendo dogmata beatorum Apostolorum & patrum, propter spem vitae aeternae & regni. Sic ergo laudes bonorum & encomia fortium virorum excitant auditores ad aemulationem eorum, qui laudantur: quomodo contra, quae sunt mala, aures corrumpunt, veluti quaedam pestis inficiens corpora. Corruptum enim, inquit Apostolus, bonos mores praua colloquia.

Sic ergo ego quoque accessi ad vos, afferens vtilitatem, quae est ex praesenti narratione: quae proderit multis bonis, & digna erit, quae mandetur memoria, & conscribarur. Nam & Deus glorificabitur, qui glorificat eos, qui ipsum glorificant, quomodo sacra scribunt eloquia: & auditores beatum existimabunt eum, qui illa opera fecerit, & volent aemulari. Beatum enim pronuncia, dicit quidam vir magnus eum, qui est dignus beatitudine, ut sis sicut ipse, proposito beatus, absque certaminibus & laboribus. Verum enim uero eos quoque quos laudamus, studemus aemulari. Quod enim quis laudat, id etiam scilicet desiderat: Quomodo contra quod odit, ei detrahit & id vituperat. Cum ergo haec ita se habeant, & oratio ostendit esse magnam in bonis narrationibus vtilitatem, rogo vestram charitatem, ut aures accommodantes ad praesens argumentum, & eum curis mundanis facientes indu-

ciae